

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie je stavovský odborný časopis, vydávaný Českou advokátní komorou, zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR, a je držitelem prestižního ocenění Právnický časopis ČR pro rok 2014, 2015 a 2016.

Z posledního čísla bulletinu advokacie exkluzivně přinášíme: Vznik centrální evidence účtů

autor: **doc. JUDr. Petr Liška, PhD., LL.M.**

Orgány činné v trestním řízení, daňové orgány a další orgány a instituce již delší čas upozorňovaly na malou efektivitu své činnosti při zjišťování určitých informací zejména od bank, ale i spořitelních a úvěrních družstev. Dosavadní stav vyžadoval, aby tazatel obeslal všechny úvěrové instituce, u nichž mohl být veden účet zájmové osoby. Novou právní úpravou obsaženou v zákoně č. [300/2016](#) Sb., o centrální evidenci účtů, se zřizuje centrální evidence účtů, která by mohla zajistit výrazné zvýšení efektivity a urychlení celého procesu dotazování. Centrální evidence účtů však bude dostupná pouze pro vybraný okruh subjektů a za stanovených podmínek. Zákon v celém svém rozsahu nabude účinnosti k 1. 1. 2018.

Dosavadní stav

Pojem bankovní tajemství je v současné právní úpravě obsažen v § 38 zák. č. [21/1992](#) Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“). Právní úprava stanoví, že na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, se vztahuje bankovní tajemství. Podobně § 49 zák. č. [6/1993](#) Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že na všechny bankovní operace České národní banky, včetně stavů na účtech, které vede, se vztahuje bankovní tajemství. Pojem bankovní tajemství přímo vymezen právní úpravou není.

Podle právní úpravy je stav na účtu výslovně součástí bankovního tajemství. Zákonodárce, zřejmě si vědom skutečnosti, že stav na účtu patří k informacím nejcitlivějším a přitom nejžádanějším, považoval za potřebné zdůraznit, že jde o objekt chráněný bankovním tajemstvím. Ze slůvka „včetně“ není zcela zřejmé, zda stav na účtu je považován za součást bankovního obchodu nebo peněžní služby bank. Stavem na účtu je myšlena výše zůstatku v konkrétní účetní evidenci o pohledávce banky za klientem nebo o dluhu banky vůči klientovi k určenému datu nebo ve stanoveném období.

Účty se v bance vytvářejí k zachycení evidence především na základě příslušných smluv uzavřených s klienty banky. V praxi dochází k vytváření účtů i na základě rozhodnutí banky pro zachycení účetní evidence o různých účetních položkách. Jednotkami účtovanými na vrub účtu jsou peněžní prostředky v české nebo cizí měně. Ze skutečnosti, že zákon výslovně neuvádí ve výčtu pohyby na účtu, tj. evidenci provedených transakcí na účtu, nelze podle mého názoru dovodit, že na tyto údaje se bankovní tajemství nevztahuje. Zachycení údajů o provedených transakcích lze považovat za součást peněžní služby banky. Vedení účtu výslovně není označeno jako bankovní tajemství, ale tento závazek bude vždy subsumován do peněžních služeb bank nebo bankovních obchodů.

Z právní úpravy lze dovodit, že povinnost banky zachovávat bankovní tajemství není absolutní a je

omezena jednak přímo zákonem, jednak v důsledku jiných právních povinností nebo oprávnění banky. **Případy, kdy dochází k prolomení bankovního tajemství, jsou vymezeny zejména v § 38 odst. 2 až 11, § 38a až 38l zákona o bankách. Zároveň se podmínky, za kterých je banka povinna poskytnout údaje kryté bankovním tajemstvím třetím osobám, nacházejí i v jiných zákonech (např. 8 odst. 2 tr. řádu).**

Od přijetí nové koncepce bankovního tajemství zákonem č. [21/1992](#) Sb. se počet případů, kdy zákon stanoví podmínky pro poskytnutí údajů krytých bankovním tajemstvím, neustále rozhojňuje. Rozšiřování okruhu třetích osob, pro které je založen průlom do bankovního tajemství, je zejména důsledkem posilování významu bankovních činností, především platebních služeb, pro obyvatelstvo a hospodářské vztahy. Rostoucí počet bezhotovostních platebních převodů umožňuje různým státním orgánům provádět efektivnější rozhodování a vymáhání pohledávek za pomoci údajů vedených bankami a pobočkami zahraničních bank.

Spořitelní a úvěrní družstvo (družstevní záložna) je povinno zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím údaje o svém členovi a o jeho obchodech s družstevní záložnou. Podmínky, za nichž je družstevní záložna povinna poskytnout třetím osobám zprávu o údajích, které je povinna zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím, vymezuje ust. § 25b zák. č. [87/1995](#) Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. [35/1993](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Bance i družstevní záložně zákonná úprava stanoví povinnost poskytnout údaje kryté bankovním tajemstvím orgánům a osobám stanoveným v zákoně při splnění vymezených právních podmínek. Příslušné orgány a vymezené osoby jsou tedy oprávněny se obracet se svými požadavky na banky a družstevní záložny; problémem je především skutečnost, že v mnoha případech jsou schopny identifikovat pouze fyzickou nebo právnickou osobu, aniž by věděly, která nebo které instituce pro tuto osobu vedou účet nebo účty. V rámci studie proveditelnosti realizované na základě usnesení vlády České republiky č. 222 ze dne 22. 3. 2010 bylo zjištěno, že stovce finančních institucí (banky, družstevní záložny, pojišťovny aj.) byly v roce 2009 zaslány žádosti na cca 20,1 milionu různých subjektů, přičemž studie uvádí, že ve skutečnosti bude uvedený počet ještě vyšší s ohledem na neoslovené instituce nebo neúplné informace. Jednotlivé úvěrové instituce jsou rozdílně zatíženy především s ohledem na množství klientů a délku existence instituce. Důsledkem zavedení systému datových schránek bylo zvýšení počtu dotazů o 33 %, neboť systém oproti písemnému zasílání snížil pracnost i nákladovost.

Oprávnění žadatelé požadují poskytnutí informací na základě příslušné právní úpravy. Studie proveditelnosti uvedla, že největší počet dotazů po zavedení systému datových schránek zasílají soudní exekutoři.

Finanční instituce za rok 2009 zodpověděly kladně 4,2 milionu dotazů, záporně 16 milionů. Poskytování údajů oprávněným orgánům a osobám vyžaduje náklady spojené s přijetím a zpracováním žádosti, náklady spojené se zasíláním odpovědí a náklady personální, softwarové, hardwarové a materiálové. V zásadě platí, že čím více žádostí, tím větší náklady vznikají a prodlužuje se i doba k vyřízení žádosti. Finanční instituce odhadly výši vynaložených nákladů v roce 2009 na 121 905 130 Kč (z toho cca 100 milionů Kč na záporné odpovědi).

Studie proveditelnosti prokázala, že dosavadní způsob získávání potřebných informací od finančních institucí je administrativně náročný a neefektivní pro všechny účastníky. Protože jako zásadní riziko bylo identifikováno neřešení dosavadního stavu, byla připravena zákonná úprava, jejímž cílem je zefektivnění celého systému.

Nová právní úprava

Zvýšení efektivity systému by měla přinést opatření přijatá zák. č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů. Zákon upravuje práva a povinnosti související s vytvořením, užíváním a provozem centrální evidence účtů jako jednoho z prostředků sloužících k odhalování trestné činnosti a stíhání pachatelů trestných činů, zajištění významných hospodářských a finančních zájmů a bezpečnosti České republiky nebo Evropské unie.

Účel nové právní úpravy je spojen s okruhem orgánů, které mohou centrální evidenci účtů ke své činnosti využívat. **Zákonodárce využívání centrální evidence značně omezil především s cílem obsloužit v rychlejším režimu orgány zajišťující boj proti kriminalitě a trestné činnosti, významné hospodářské a finanční zájmy a bezpečnost České republiky nebo Evropské unie.** Zájmy na rychlejší nalézání a vymáhání práva, popř. další zájmy nebyly zařazeny do přednostní skupiny a centrální evidence účtů neslouží pro tyto účely.

Dále čtěte [ZDE](#).

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online
Česká advokátní komora

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotační recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotační recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)